

Smluvní volnost a její omezení v zakladatelském právním jednání kapitálových společností

Abstrakt

Diplomová práce na téma *Smluvní volnost a její omezení v zakladatelském právním jednání* je dělena do dvou částí, a to do části obecné a zvláštní. Obecná část je zaměřena především na obecné limity smluvní volnosti v soukromém právu. Smluvní volnost patří mezi základní zásady soukromého práva. Projevem smluvní volnosti na ústavní úrovni je především zásada legální licence, tedy v rámci smluvní volnosti možnost odchýlit se vlastním ujednáním od zákona, pokud to není zákonem zakázáno. Stěžejní pravidlo smluvní volnosti v soukromém právu pak nalezneme v ustanovení § 1 odst. 2 občanského zákoníku, tedy že „nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona“. V tomto ustanovení v první větě a ve větě za středníkem pak nalezneme také hlavní limity smluvní volnosti, a to výslovný zákaz obsažený v samotném ustanovení zákona a dále zákaz ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.

Obecně jsou soukromoprávní normy i díky zakotvení hlavních zásad soukromého práva – autonomie vůle a smluvní volnosti – v převládající míře považovány za normy dispozitivní. Zákonodárce tak prostřednictvím převážně dispozitivní právní úpravy poskytuje příjemcům právních norem široký prostor pro utváření jejich vzájemných vztahů. Není-li však možné se od některého zákonem daného pravidla z určitých důvodů odchýlit, jedná se naopak o kogentní ustanovení. Ačkoliv je otázka rozlišení kogentních a dispozitivních ustanovení zákona spíše teoretickou disciplínou, je tato problematika – a pak především její východiska pro jakoukoliv právní praxi – stěžejní. Diplomová práce se proto ve své obecné části zabývá rovněž nalezením obecných východisek pro rozlišení kogentních a dispozitivních ustanovení.

Smluvní volnost se v největší míře projevuje v soukromoprávních závazkových vztazích, a to, jak již z názvu této zásady vyplývá, zejména ve vícestranných právních jednáních, tj. smlouvách. Ačkoliv se zakladatelské právní jednání kapitálových společností v ustanovení § 3 odst. 3 zákona o obchodních korporacích označuje za společenskou smlouvu, je to smlouva, která je však v mnoha ohledech specifická oproti běžným smluvním typům. Především její závaznost pro třetí osoby, které nebyly jejími kontrahenty, je pro posouzení možnosti odchýlit

se od ustanovení zákona zásadní. Proto se na ni bez dalšího nedají aplikovat obecné závěry o omezeních smluvní volnosti, ale je třeba její limity podrobit širší analýze a aplikovat je přímo na zakladatelské právní jednání – na tuto problematiku se zaměřuje část zvláštní.

Cílem diplomové práce je nalézt obecně přijímaná východiska pro posouzení smluvní volnosti a jejího omezení a následně aplikovat dosažené závěry na zakladatelské právní jednání kapitálových společností.

Klíčová slova

smluvní volnost, dispozitivní a kogentní normy, společenská smlouva